N°. 97.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Dingsdag 14 Augustus 1849.

Besturen en Administratien.

STAATS-LOTERIJ.

Achtervolgens artikel 3 van Zr. Ms. besluit van den 6 Januarij 1831, no. 68 (*Staatsblad no. 2.*) heeft Zijne Excellentie de Minister van Financien, bij resolutie van den negenden Augustus, bepaald de prijzen, het opgeld daar onder begrepen, waarvoor de Collecteurs, Splitters en Debitanten der Staats-Loterij, de Loten en gedeelten van dien, van de vierde week der trekking van de laatste Klasse der 208ste Loterij, zullen mogen uitgeven, te weten:

BIJ VERKOOP:

Geheele Loten	. .	*f* 82, —
Halve	„ . . .	41, —
Vijfde	„ . . .	16, 40
Tiende	„ . . .	8, 20
Twintigste	„ . . .	4, 10

Wordende de belanghebbenden bij deze herinnerd, dat bij voornoemd artikel van Zr. Ms. besluit, uitdrukkelijk is vastgesteld, dat de Collecteurs, Splitters en Debitanten gehouden zijn, om zich naar die prijsbepaling te regelen, en dezelve gedurig ter inzage voor het Publiek beschikbaar te hebben.

Middelburg, den 13 Augustus 1849.

De Staatsraad Gouverneur van de Provincie Zeeland,
Bij delegatie van denzelven,
De Burgemeester der Stad Middelburg,
PASPOORT VAN GRIJPSKERKE.

KERMIS te KLOOSTERZANDE EN LAMZWAARDE.

BURGEMEESTER en ASSESSOREN van de Gemeente HONTENISSE brengen bij deze ter kennis der Ingezetenen en van alle verdere daarbij belanghebbenden;

Dat de Gemeenteraad, uit aanmerking van de reeds in deze Gemeente heerschende Cholera, en als maatregel van algemeen welzijn, heeft vastgesteld, dat de in dit jaar invallende Kermissen op de Dorpen *Kloosterzande* en *Lamswaarde*, binnen deze Gemeente, *geen plaats zullen hebben*.

Gedaan te Hontenisse, den 8 Augustus 1849.

Burgemeester en Assessoren voornoemd,
E. F. NOEL.
Ter ordonnantie van dezelve,
A. I. V. WATERSCHOOT.

WAARSCHUWING.

De PLAATSELIJKE COMMISSIE van *Geneeskundig Toevoorzigt*, wenschende bevorderlijk te zijn tot de instandhouding van de gezondheid der Ingezetenen, acht het zich een pligt hen in het algemeen opmerkzaam te moeten maken op het gevaar, hetwelk vooral in dezen tijd het gebruik van onrijpe en te veel verkoelende Vruchten (Appelen, Peren, Pruimen, Komkommers en dergelijke) zoude kunnen na zich slepen; terwijl zij hen tevens met nadruk meent te moeten indachtig maken op het doelmatige van eene geregelde levenswijs, en vooral op het nadeel hetwelk eene te plotselinge verkoeling der ligchamen, zoude kunnen te weeg brengen.

Middelburg, den 9 Augustus 1849.

De Commissie voornoemd,
H. RIPPING, Voorzitter.
ADR. A. FOKKER, Secret.

NEDERL. HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

De DIRECTIE maakt bekend, dat de SPECERIJ-VEILING der Maatschappij van 1849, welke zal gehouden worden te AMSTERDAM, op Donderdag den 4 October eerstkomende, bestaan zal uit de volgende hoeveelheden;

2040	Vaten	NOTEN-MUSCAAT,	liggende te	*Amsterdam.*
720	Dito	DITO,	„ „	*Rotterdam.*
475	Dito	FOELIE,	„ „	*Amsterdam.*
355	Dito	DITO,	„ „	*Rotterdam.*
750	Dito	AMBOINA NAGELEN,	„ „	*Amsterdam.*
537	Dito	DITO,	„ „	*Rotterdam.*
552	Fardeelen	} JAVA KANEEL,	„ „	*Amsterdam.*
21	Pakken			
560	Fardeelen	DITO,	„ „	*Rotterdam.*
3251	Balen	PEPER,	„ „	*Amsterdam.*
3348	Dito	DITO,	„ „	*Rotterdam.*
21	Dito	STAARTPEPER,	„ „	*Amsterdam.*
80	Kisten	NOTENZEEP,	„ „	*Amsterdam.*
47	Dito	DITO,	„ „	*Rotterdam.*
385	Balies	JAPANSCHE KAMFER,	„ „	*Amsterdam.*
287	Dito	DITO,	„ „	*Rotterdam.*

De verkoop zal geschieden bij Kavelingen; de Notenmuscaat, Foelie en Nagelen, elk van twee Vaten, de Java Kaneel, Peper, Notenzeep en Kamfer, zoo als die bij de Notitien zullen worden aangewezen.

De Maatschappij geeft de verzekering, dat zij, vóór den eersten September 1850, geene andere soortgelijke Specerijen zal aan de markt brengen.

De Monsters, benevens de opgaaf van de hoeveelheden van elke sortering der Specerijen, zullen op Dingsdag den 21 dezer verkrijgbaar zijn; terwijl de Notitien met de Veilconditien in tijds zullen worden uitgegeven.

Amsterdam, den 8 Augustus 1849.

VAN DER OUDERMEULEN, *President.*
GOUDSWAARD, *Direct. fung. Secretaris.*

LIEDERTAFEL CONCORDIA
Woensdag den 15 Augustus 1849.

Binnenlandsche Tijdingen.

MIDDELBURG, den 13 Augustus.

Aan Zijne Exc. den Minister van Staat, gouverneur van Gelderland, *Schimmelpenninck van der Oye*, heeft Z. M. eervol ontslag verleend als kanselier der militaire Willemsorde en der orde van den Nederlandschen Leeuw, onder dankbetuiging voor zijne, in die betrekking bewezene diensten.

— Z. Exc. de heer [illegible] heeft, uithoofde van den staat zijner gezondheid, Z. M. den Koning zijn ontslag verzocht, als minister van justitie, en hij als zoodanig [illegible]

— Uit *Apeldoorn* wordt gemeld, dat onze beroemde vaderlandsche schrijfster, mejufvrouw *Toussaint* een prachtexemplaar van het door haar vervaardigd *Gedenkschrift van de inhuldiging des Konings*, aan HH. MM. den Koning en de Koningin op het Loo heeft aangeboden, en aldaar met de uitstekende beleefdheid is ontvangen.

— Wij vernemen, dat in den afgeloopen nacht te *Biervliet*, in eene bakkerij op de markt, een zware brand ontstaan is die het huis gedeeltelijk heeft vernield.

Men schrijft ons uit het vierde distriet dezer provincie, dat zich de aardappel-ziekte in die gewesten, na de onlangs gevallen regens, weder onmiskenbaar heeft vertoond, vooral in zware en vette kleigronden; gelijke berigten ontvangt men ook uit andere oorden der provincie, en in Walcheren wordt hier en daar hetzelfde waargenomen. Gelukkig dat de vroege soorten in staat zijn om gerooid te worden, en dus van de ziekte minder zullen lijden, indien men ze niet in den grond laat.

In den tuin van *J. D. Wagenaar*, te Stiens, grietenij Leeuwarderadeel, staat eene aardappelplant, welke een omtrek heeft van 21 oude voeten en 5 voet hoog is. Zij pronkt met 64 prachtige bloemen en zal met niet minder dan 50 van dezelve vermeerderd worden. Dagelijks komen vele nieuwsgierigen om dit zeldzame wonder te aanschouwen.

— Het schijnt, dat in de laatste dagen de haringvangst verbeterd is.

Staten-Generaal.

EERSTE KAMER. — *Zitting van 9 augustus.*

De commissie van rapporteurs heeft verslag uitgebragt omtrent het wets-ontwerp tot heffing der vuur-, ton- en bakengelden. Vervolgens hebben de beraadslagingen plaats gehad over het wets-ontwerp tot heffing van provinciale opcenten in Noordbrabant en dat tot invoering der pharmacopoea Neerlandica en Nederlandsche apotheek. Het eerste is met 31 tegen ééne stem, zijnde die van den heer *van Miert*, en het laatste met algemeene (32) stemmen aangenomen.

Voorts heeft de vergadering bepaald, dat op vrijdag morgen ten 11 ure de beraadslagingen zouden gehouden worden: 1. over het wets-ontwerp tot regeling van uitgaven op het fonds van herbelasting op de grondbelasting; 2. over dat tot overschrijving van fondsen voor den grooten weg van Utrecht naar 's Hertogenbosch; 3. over dat tot regeling van de toelating en uitzetting van vreemdelingen, en 4. over dat tot heffing der vuur-, ton- en bakengelden.

Zitting van 10 augustus.

In deze zitting heeft de commissie van rapporteurs voor het wets-ontwerp betreffende de kroondomeinen verslag uitgebragt.

Door de vergadering zijn achtervolgens, na eenige discussie, de navolgende wets-ontwerpen met algemeene stemmen aangenomen: dat tot regeling van uitgaven op het fonds van herbelasting op de grondbelasting; dat tot overbrenging van fondsen voor den grooten weg van Utrecht naar 's Hertogenbosch; dat tot regeling der toelating en uitzetting van vreemdelingen; dat tot regeling der heffing van de vuur-, ton- en baken-gelden.

Daarna is bepaald dat de beraadslaging omtrent het wets-ontwerp over de kroondomeinen zou plaats hebben op zaturdag, des voormiddags ten 11 ure.

Zitting van 11 augustus.

De beraadslaging heeft plaats gehad over het wets-ontwerp houdende voorziening omtrent de kroon-domeinen, dat wets-ontwerp is met 31 stemmen tegen ééne afgestemd.

Voor heeft gestemd de heer *van Nispen van Pannerden.*

TWEEDE KAMER. — *Zitting van 9 augustus.*

De commissie in wier handen gesteld was de rekening van het pensioenfonds voor burgerlijke ambtenaren over 1847, heeft bij monde van den heer *Dirks*, deswege verslag uitgebragt.

Voorts heeft de commissie voor de verzoekschriften eenige verslagen uitgebragt, met welker conclusien zich de vergadering achtervolgens heeft vereenigd.

Ter kennis van de vergadering is gebragt dat tot rapporteurs over het ontwerp van provinciale wet zijn benoemd, de heeren: *van Hasselt*, *Duymaer van Twist*, *Wintgens*, *Thorbecke* en *Westerhoff*.

Ten slotte heeft de vergadering, naar aanleiding van een voorstel van den heer *Thorbecke*, besloten, om na afloop van het onderzoek in de afdeelingen van de wets-ontwerpen tot inwisseling van zilveren specien, en ontneming der hoedanigheid van standpenningen aan gouden specien, en der beraadslaging over het wets-ontwerp houdende eene belasting tot dekking van het te kort enz., de werkzaamheden voor een tijdvak van drie weken te schorsen, tenzij spoed-vereischende zaken eene vroegere bijeenkomst mogten noodzakelijk maken.

Zitting van 11 augustus.

Is ingekomen eene koninklijke boodschap, ten geleide van een wets-ontwerp omtrent de verdere betaling van pensioenen aan eenige mindere geëmploijeerden en werklieden van 's Rijks werven, met daarbij behoorende memorie van toelichting.

Voorts zijn ingekomen twee missives van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, die, daarbij kennis geeft, dat zij zich heeft vereenigd met de wets-voorstellen omtrent de heffing van provinciale opcenten in Noordbrabant, en tot invoering der pharmacopoea Neerlandica en Nederlandsche apotheek. [illegible] van den minister van financien, die, daarbij kennis geeft, dat hij van Z. M. den Koning magtiging heeft gevraagd en bekomen om het wets-ontwerp tot het heffen eener belasting tot dekking van het tekort enz. voorloopig althans voor de tegenwoordige zitting, in te trekken.

Ter kennisse der vergadering is gebragt, dat door de afdeelingen tot rapporteurs voor de wets-ontwerpen omtrent het muntwezen benoemd zijn de heeren *Mutsaerts*, *van Rosenthal*, *van Hall*, *van Naamen van Eemnes* en *van Eck*.

Eindelijk heeft de commissie van rapporteurs haar algemeen verslag uitgebragt omtrent het wets-ontwerp tot heffing van twee provinciale belastingen in Friesland. De beraadslaging over dat wets-ontwerp is vastgesteld op dingsdag den 4 september.

Staats-examen te *Haarlem*:

8 augustus,	12	geëxamineerd,	10	toegelaten.
9	„	12	„	7 „
10	„	12	„	6 „

Buitenlandsche Tijdingen.

Engeland. — *Londen 9 augustus.* H. M. de koningin en prins *Albert* worden in Ierland met de meeste blijken van hartelijke genegenheid ontvangen. — De graan-oogst is door het geheele rijk in voordeeligen gang, en belooft veel. — De cholera blijft hier voortduren. — Men verwacht in den loop van dit jaar hier te lande een gezelschap Chinesche tooneelspelers, wier bekwaamheid zeer wordt geroemd.

Rusland. — Blijkens eene opgaaf, in de *Gazette du Commerce* (overgenomen in het *Journal de St. Petersbourg* van 27 julij), is de invoer van Nederlandsche koloniale en andere producten, in 1849, bij vergelijking tegen 1848, beduidend vermeerderd. Die opgaaf loopt tot 11 julij van ieder der genoemde jaren en bevat onder anderen het volgende:

Invoeren, suiker in 1848: 536,730, in 1849: 970,790 pds.; koffij in 1848: 80,121, in 1849: 108,131 pds.; indigo in 1848: 18,998, in 1849: 23,335 pds.; haring in 1848: 30,735, in 1849: 48,703 tonnen.

Gelijk men zich zal herinneren, heeft bij de Russische regering het voornemen bestaan, den invoer van geraffineerde suiker (tot dusverre verboden) tegen een nader te bepalen hoog regt, toe te laten. Dit voornemen mag gegrond zijn geweest deels op de aanzienlijke bestellingen uit het binnenland, waaraan door de raffinaderijen niet konde worden voldaan, deels op den ongunstigen uitslag, welken de beetwortel-cultuur in Rusland en de suikeroogst in de Havanna, ten jare 1848 heeft gehad; doch men schijnt teruggehouden te zijn, door de overweging, dat de kleine raffinaderijen te veel door den bedoelden maatregel zouden lijden, zoodat bij den ook in dit jaar niet is afgekondigd geworden; hetgeen, bij de bestaande behoefte aan ruwe suiker, gunstig is geweest voor den afzet van Java-suiker.

Bij eene keizerlijke ukase aan den dirigerenden senaat van 25 junij jl. zijn de aan de stad Odessa verleende regten als vrijhaven, wederom voor vijf jaren, d. i. tot 27 augustus 1854, verlengd.

Duitschland. — *Weenen 8 augustus.* Zoo gemeld wordt, heeft de Hongaarsche generaal *Görgey* zich met een geringer aantal troepen uit de nabijheid van Komorn verwijderd, dan men had vermoed, en heeft deze vergissing te weeg gebragt, dat het belegerings-korps van den generaal *Csorich*, niet genoegzaam is versterkt geworden, om de bezetting dier vesting in toom te houden. Na zich te hebben overtuigd, dat van de noordzijde geen gevaar te duchten was, heeft de generaal *Klapka* met 4000 man een uitval zuidwaarts ondernomen, waartegen de Oostenrijkers slechts vijf zwakke bataillons hebben kunnen overstellen, welke, na een kort gevecht, en niet bestand tegen de overmagt, zich op den linker oever van den Donau hebben teruggetrokken en daarbij, zoo het schijnt, niet bij magte zijn geweest, om de brug, over welke zij dien terugtogt hebben bewerkstelligd, naar eisch af te breken. Men verzekert bij herhaling, dat het korps, hetwelk den uitval heeft gedaan, door verschansingen, die, zoo het heet, aan de Plattensee [illegible] waren, is versterkt geworden.

In dien stand van zaken heeft de in Raab bevelvoerende keizerlijke generaal gemeend, die stad, na de bruggen aan de oostzijde te hebben afgebroken, te moeten ontruimen, hetwelk dan ook in allerijl is geschied. Lieden, welke den 5 dezer Raab hebben verlaten, en dien dag in Presburg zijn aangekomen, verzekerden, dat de stad dien ochtend nog niet door de Hongaren was bezet, maar dat zij zich in de nabijheid van dezelve van een transport slagtvee, van twee veldapotheken en van verderen veldtros hadden meester gemaakt. Voorts verhaalt men, dat zich ten noorden van de vesting,

aan *Arad*, stroopende benden van Hongaarsche opstandelingen vertoond hebben. Niet alleen van hier, maar ook uit Moravie zijn in allerijl troepen ter versterking van het belegerings-korps van den generaal *Czorich* afgezonden.

Hoe ver de maarschalk *Paskewitz* op zijnen togt naar de zijde van Groot-Waradin is gevorderd, is niet met zekerheid bekend.

Bijzondere berigten, die allezins geloof schijnen te verdienen, melden, dat de generaal *Haynau* zich met het centrum van zijn hoofdleger den 2 dezer, zonder slag of stoot, van de positie van Szegedin heeft meester gemaakt.

— Te gelijk spreken de Weener berigten nog van een allerhevigst gevecht, dat de Russen op 23 julij tegen *Bem* in Zevenbergen geleverd hebben. Van beide zijde moet den gestreden zijn, dag door met verwijfeling en voorbeeldeloozen moed gestreden zijn. Des avonds ten 11 ure zegt het officieel bulletin trokken de Russen zich achter den Alt terug, om Kroonstadt te dekken.

Berlijn, 9 augustus. Gisteren middag is de zitting der vereenigde kamers in de witte zaal van het koninklijk slot te Berlijn, door den president-minister, graaf *van Brandenburg*, aan het hoofd der ministers, ter linkerzijde van den troon staande, met eene aanspraak geopend.

Frankfort, 9 augustus. De hier sedert eenige dagen verbreide geruchten van eene ophanden zijnde toenadering tusschen Oostenrijk en Pruissen omtrent ... ook in de hoogere kringen ... geloof te vinden.

Italie. — Uit Rome wordt van den 1 augustus gemeld, dat de door den paus benoemde regerings-commissie daar aangekomen is. Zij heeft hare residentie in het Quirinaal gevestigd. De generaal *Oudinot* heeft de autoriteiten bij eene circulaire van de instelling dezer commissie kennis gegeven, en betigt dat de administratieve magt, die het Fransche militair bestuur sedert de inneming van Rome had uitgeoefend, thans in handen van gezegde commissie is overgegaan. Het pauselijk gezag is derhalve weder in zijn geheel hersteld.

— Van den 30 julij wordt uit Venetie het berigt bevestigd, dat de Venetianen een groot voordeel op de Oostenrijksche vloot behaalden, welke naar Triest de vlugt moest genomen hebben, ten einde aan eene algeheele vernieling te ontkomen.

De berigten nopens *Cabrera* zijn heden eenigzins uiteenloopend. Zijn toestand schijnt echter wanhopend te zijn.

Men zegt nu weder dat het vredesverdrag met Sardinie zal geratificeerd worden, zoodra de baron *de Merburg* te Weenen zal zijn teruggekeerd. De veldmaarschalk *Radetzky* zou daarbij tot prins, met den titel van Doorluchtige Hoogheid, verheven worden.

Frankrijk. — *Parijs, 10 augustus.* In de wetgevende vergadering van gisteren is het wets-ontwerp op het in staat van beleg stellen, na eenige wijziging te hebben ondergaan, met 419 tegen 153 stemmen aangenomen. Maar in die zitting van heden heeft een schandaal plaats gehad, zoo als zich onder al de voorgevallene (en ze zijn niet weinig) in de nationale vergaderingen van Frankrijk, sedert februarij nog niet vertoond had. Bij de behandeling van het ontwerp tot vervolging van de deelnemers in den opstand van 13 junij, waarvan de noodzakelijkheid was aangenomen, is weder door eenige leden der linkerzijde hevige taal gevoerd, die ook tot beleedigende uitdrukkingen over den president der republiek steeg, en waarbij de heer *Pierre Bonaparte* zich zoover vergat dat hij den heer *Gernier*, een der bergpartij, in weêrwil een klap gaf; dit bragt eene ontstemmigheid te weeg, die den president der vergadering tot tweemalen noodzaakte, zijn hoed op te zetten, als teeken dat de zitting geschorst werd. De heer *Dupin* (aîné) verklaarde dat ter dezer zaak de justitie haar loop zou worden gegeven. ... Nadat de twee twistende leden werden ... en gedraigd hadden die zaak elders ter ... te zullen afmaken, is de omvraag tot vervolging van twee leden, *Sommier* en *Richardet*, welk verzoek tot den ... heeft aanleiding gegeven, met 413 tegen 131 stemmen aangenomen. Zij zijn verwezen naar het hooggeregtshof van Versailles.

Er is eene scheuring gekomen in de partij die zich onder de benaming van het verbond der orde vereenigd had; zij ... van de vrienden van den heer *Thiers* en de catholieken, aan wier hoofd de heer *de Montalembert* staat.

— Gisteren nacht is door de policie een inval gedaan in een geheim speelhuis in de straat Clianchat hier ter stede. Eene som van 40,000 fr., die zich op de groene tafel bevond, is door den commissaris van policie in beslag genomen.

— De echtgenoote van wijlen den maarschalk *Molitor* is dezer dagen overleden op haar kasteel bij Nancy, en dus spoedig haar gemaal gevolgd.

— Men spreekt heden over een treurig geval, een volks... ... zou ... hebben ... gevaarlijk ...

Men heeft thans met zekerheid, dat de generaal *Oudinot* zal ... De generaal *Rostolan* zal voorloopig belast blijven met het bevel over de Fransche krijgsmagt in Italie.

Binnenland.

MIDDELBURG, den 14 augustus. Gisteren arriveerde ter reede het barkschip *Margaretha*, kapitein Veeneman, van Java.

VLISSINGEN den 13 augustus. Van Antwerpen bestemd zijn alhier ter reede gekomen: *Margaret* ... Roberts, van de ... *Helena Brons*, ... van Memel; met ... *St. Johannes*, A. Larsen, van ... *Nieuw Bredo*, ... van Bilbao, ... met ...

Van Antwerpen zijn de Schelde afgekomen en naar zee gezeild: ... Paulsen, naar Cardiff; ... D. Segelken, beide naar Cadiz; *Pluvier*, E. Ries, naar Lissabon; *Elizabeth Marie*, Larsen, naar Boston; *Julia Adams*, ... *Otterson*, N. Gron; *Condor*, Whiting; ... Tinney, ... *Jackson*, Abbott, alle zeven naar Newcastle, en alle 12 met ballast; *Hector*, D. Post, naar Nieuw-York, met landverhuizers; *Augusta*, Plemse, naar Konstantinopel, met stukgoederen; *Elisabeth Wood*, Watt, naar Liverpool; *Sarah*, Tupman, en *Brothers*, Waddingham, beide naar Engeland; *Elizabeth*, R. Brooke, naar Londen, en *Cork Packet*, W. Robins, naar Fowey, alle vijf met tarwe.

Van Gent: *Albert*, Fogelmark, naar Malaga, met stukgoederen; *Prince Albert*, Fowneend, en *Bruce*, Clarkson, beide naar Goole; *Providence*, W. Cole, en *Alert*, Simpson, beide naar Engeland, alle vier met tarwe.

— De schepen *Nicolay Nicolaysen*, Fjeller, en *Peder Schröder*, H. Hansen, welke alhier als bijleggers lagen, hebben binnen gelegen, zijn gisteren morgen naar Hamburg vertrokken, in de verwachting dat de blokkade bij hunne aankomst opgeheven zal zijn.

ONDERWIJS IN DE STAATHUISHOUDKUNDE IN IERLAND,

door **Mr. P. W. Alstorphius Grevelink.**

(Ontleend uit het Tijdschrift ter bevordering van Nijverheid. 1848.)

(Vervolg.)

» Wat mij zelve betreft en het apostelschap der staathuishoudkunde, ik beschouw mij eenvoudig als van de hoogeschool van Oxford naar die van Dublin te zijn overgegaan. Mijn godsdienstig geloof is mij hier gevolgd, maar mijn wetenschappelijk geloof ook; eene nieuwe waardigheid is aan dit alles toegevoegd, maar zij heeft er niets in kunnen veranderen. Toen ik mij van Oxford verwijderende, ook het hoogleeraarsambt moest vaarwel zeggen, nam ik mij voor niet te rusten voor dat ook in het programma der hoogeschool van Dublin het onderwijs in de staathuishoudkunde zou zijn opgenomen. Ik moet het erkennen, in de verlichte denkbeelden der rectoren vond ik eenen zeer magtigen steun. Mijn voorstel werd met toejuiching aangenomen, en tot de daarstelling des leerstoels werd besloten; er moest nog slechts een onderwijzer zijn. Ongelukkig had er zich nog geen kring gevormd, waaruit wij konden kiezen. De schaapskooi was geopend, de kudde vereenigd; maar er ontbrak nog een herder. Er was dan ook nog eerst eene vreemde voorwaarde aan de benoeming van eenen hoogleeraar verbonden. Onafhankelijk van de wetenschap namelijk, moest hij de denkbeelden van het behoud en de staatkunde van het verzet (dat is het verzet tegen den algemeenen volkswensch) zijn toegedaan. Deze allervreemdste voorwaarde ging ik met al mijn kracht tegen en ik bevrijdde dan ook de wetenschap van den staatkundigen dwang, waarin men haar wilde knellen, belemmeren, ja, misschien verminken. Ik behaalde de overwinning, en, na onophoudelijke pogingen, na herhaalde beroepen op de staathuishoudkundigen van Ierland, Schotland en Engeland, werd, zonder het opsteken van vlag of nationaal teeken, na een merkwaardig congres, eindelijk ook de leeraar benoemd en een begin met het onderwijs gemaakt.

» Wanneer wij er op uit zijn om eene denkbeelden in de gemoederen ingang te doen vinden, dan verheffen wij aan den eenen kant het zedelijk standpunt des lands en aan de andere zijde zadden wij hetzelve uit het geweld en de wanorde, waarin het van tijd tot tijd door de zoogenaamde vraagstukken van den dag wordt gestort. Wij dwalen grovelijk, wanneer wij het er voor houden, dat de godsdienst en de zedeleer op zich zelve voldoende zijn om een land te redden. Neen, hoe dankbaar ook onder de allesvermogende hulp van de beginselen en de leer der staathuishoudkunde, zijn zij daartoe onvoldoende. Hoe eerlijk iemand ook zij, hoe edel zijne gevoelens ook zijn, wanneer in de dagen van oproer zijne eerlijkheid niet geschraagd wordt door een geheel van naauwzamenhangende denkbeelden, dan wordt hij in de handen der staatspartijen een werktuig van wanorde en geweld. Overweldaten toch zoo een gevaarlijke als verderfelijke invloed ...bij hij... gelooven, dat de grondbezitters in staat zijn, om alle armen des lands op hunne kosten te onderhouden; dat zij met eene bepaalde oppervlakte grond en eene zekere hoeveelheid koren, een onbeperkte behoeften zullen kunnen voldoen; en hij ziet niet, welke onvoldoeningen en welke oppervlakkigheid aan dergelijke leer ten grondslag liggen. Hij begrijpt niet, dat er niet meer of minder uit ontstaan zou, dan de volkomene ondergang van allen, die slechts een voet grond bezitten en de opdrooging der bronnen van algemeene welvaart. Het de minste, de gelijkste bedeelingen en met eene in beginsel ... menschlievendheid zal die zelfde man van het gouvernement willen maken eene soort van factotum of, bemoeial met de ... des volks, in alle kleinigheden en bijzonderheden van het volksleven afdalende. Zoo zal hij om eene wet vragen, dat men niet meer dan 10 uren zal behoeven te werken, en wanneer hij hier dan de algemeene goedkeuring op inoogst, zal men dit op 8, 7, 6 uren willen brengen, tot dat die weldoener der menschheid de nijverheid tot rust zal hebben gebragt en de kapitalen vernietigd. Veronderstel nu dat dergelijke denkbeelden gevestigd zijn in het brein van eenen staatsman, van eenen volksleider, dan zult gij daaruit zien voortvloeijen eene lange reeks van verkeerde maatregelen, van tijdhebbende staatsaagingen, van volksrampen, van omwentelingen, alles door eene wisse ondergang beschreven.

» Komen dan al die dwaze redeneringen, zoo heilloos in der daad als zij in boeken en gesprekken hotelijk worden voorgesteld, — komen zij niet voort uit onkunde, uit onbekendheid met de huishouding van staat, met de eeuwig wassende eeuwig harmonische wetten, die den arbeid en den rijkdom besturen? De godsdienst en de zedeleer prijzen de liefdadigheid aan; zij verheffen haar en zij doen de hand des rijken uitstrekken tot leniging van de smarten der armen; maar wie weet niet, dat verkeerde of kwalijk toegepaste liefdadigheid, de grootste onheilen veroorzaken, meer kwaad doet, dan het gemis van alle mogelijke liefdadigheid? die aalmoezen, als bij stortvloeden en over allen uitgestort, zijn eigenlijk slechts premien voor luiheid en wanorde, waardoor men den mensch verzwakt, de pogingen van den armen om uit zijn treurigen toestand te geraken teleur stelt, en waardoor men eindelijk niet langer helpen kan. Zoo handelt men als iemand die, om het eene kleed met het andere te lappen, beiden bederft; men berooft den wakkeren, bekwamen man om het aan den ledigblooper en onbekwamen uit te reiken. De liefdadigheid is zonder twijfel een pligt; ja! een edele pligt, maar meer dan elke andere pligt vordert zij, ten einde met verstand te worden toegepast, de kennis der ware en gezonde lessen der staathuishoudkunde.

» Maar vooral in een vrij land, waar ieder burger aan het bestuur en de wetgeving deel heeft, en dienten gevolge, door zijne overtuiging en zijne denkbeelden invloed heeft op algemeene belangen, daar vooral is de beoefening der staathuishoudkunde eene volstrekte noodzakelijkheid. De ware weg voor de regtvaardigheid wordt slechts in waarlijk vrije zielen aangewezen, ... belangrijke beraadslagingen, waarbij het volk de balans der instellingen naar de zijde van waarheid of van dwaling kan doen overslaan, is het van het allerhoogst belang, dat ieder juist weet, welke gevolgen de instellingen, die elkander als het ware het opperzegel bestrijden, voor de welvaart des lands hebben moeten. Inzonderheid diene ieder te weten, welke gevolgen de tusschenkomst van den staat in de handelingen des volks hebben kan en wat men daarvan, in moeijelijke tijden, heeft te verwachten. Vooral dan, wanneer de staatsstorm woedt, het maatschappelijk gebouw buldert en er de grondvesten van doet trillen, wendt zich de menigte tot de hooge landsregering, en vordert van haar als het ware tooverformulieren, besluiten, bestemd om, als in eens, overal overvloed uit te storten en de volks-ellende als weg te nemen. Die dwalingen ontstaan daaruit, dat de menigte oppervlakkig oordeelt, intusschen weet ieder een, dat men om paarlen te vinden tot den bodem der zee moet afdalen.

» Het evenveel geest als juistheid heeft *Hooker* aangemerkt, dat ieder die een stelsaadje beklimt om te prediken, dat een land slecht bestuurd wordt, er altijd zeker van zijn kan, hoorders en toejuichers te zullen vinden. Dit is waar ten aanzien van iedere staatkundige onderwerpen; maar uit het oogpunt van huishouding van staat, wordt de zaak van oneindig meer belang. De arbeider toch, die verdiept is in de voorstellingen, welke men voor zijne verbetering heeft doen opstijgen, vergeet zijn werk, en de handen, welke hij naar de regering uitsteekt, bezigt hij niet om de aarde te bebouwen en vruchtbaar te maken. Van daar die volks-ellende, naast het onkruid op anders vruchtbare akkers. — Wat kan de ziel eener domme menigte meer in beweging brengen en innemen, dan het hooren van deze of dergelijke woorden: « welke schande, welke verkeerdheid, welke onbillijkheid is er niet in gelegen, dat men menschen ziet, met een jaarlijksch inkomen van 5000 p. st., naast eene verhongerde menigte in lompen gehuld! Welke bedroevende vertooning van grootheid en rampspoed, van genoegens en vernietigingen! Wanneer die stuitende overvloed onder honderd arme gezinnen verdeeld was, zou ieder van hen een inkomen van 50 p. st. hebben, en als men deze verdeeling dan op eene groote schaal toepaste, dan zou er geene armoede en ellende meer zijn.» » — Maar juist deze verdeeling van rijkdom heeft inderdaad plaats bij den natuurlijken loop der dingen; welke vrijheid en eigendom heiligt, zonder de wetgeving van een land te behoeven door roofzuchtige decreten en zonder de groote daden van het communisme. Door den band, die alle klassen der maatschappij nauw aan elkander verbindt, worden die 5000 p. st. verdeeld in arbeidsloonen, in verbruik, en de rijkdom dringt op die wijze, van stand tot stand, tot de nederigste gezinnen door. Het zou daarenboven niet moeijelijk te bewijzen zijn, dat, wanneer men de rijken wilde berooven, om de armen te ondersteunen, men dan alle zedelijke en godsdienstige wetten met de voeten zou treden; de pogingen van hen, die rijkdommen voortbrengen, zou verijdelen, en een volk tot eene verzameling van bedelaars zou vernederen.»

(Het slot volgt.)

TER DRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.